

Stavke zajele avtomobilsko industrijo

V avtni industriji in ostalih, ki izdelujejo avtne pritiskline, je danes enajst velikih stavk in število stavkarjev se čeni na 75.000. Mnogo teh stavk se vrši po novi taktiki — "sedeče" stavke — katero je magnatom zelo težko pobijati. Ali pride do kakšne poravnave v mornarski stavki?

CHICAGO, 20. dec. — Eden izmed voditeljev nove jeklarne industrijske unije je včeraj rekel, da je velika stavka v ameriški jeklarški industriji "akoro neizogibna" prihodnje pomlad.

Detroit, Mich., 19. dec. — Vsa avtomobilsko industrija čuti posledice stavk, ki so izbruhnile v tovarnah avtnih pritisklin in steklarnah. V enajstih stavkah je po sodbi Wall streeta zavojevalnih okrog 75.000 delavcev in avtna industrija je najbolj prizadeta vseh stavkovnega vala, ki se še vedno razširja.

Voditelji unij avtnih in steklarskih delavcev so zdaj odpovali v Washington, kjer se bodo sestali s Lewisom, predsednikom rudarske unije UMWA in načelnikom odbora za industrijsko organizacijo. Razpravljali bodo o načrtih splošne organizacijske kampanje med delavci, ki so uposleni v industrijah masne produkcije. Izgledi kažejo, da bo izbruhnila stavka tudi v avtni industriji, če ne bodo magnati priznali unije.

Vse tovarne Libbey-Owens-Ford Glass Co. in Pittsburgh Plate Glass Co. so ustavile obrat po stavki, katero je oklicala Zveza steklarskih delavcev. V tej stavki je zavojevalnih okrog 13.000 delavcev. Ti dve kompaniji zalagata avtno industrijo s stekli, kar pomeni, da bo morala avtna industrija ustaviti produkcijo, če bo stavka v steklarnah dolgo trajala. Okrog 85 odstotkov stekla, ki ga potrebuje avtna industrija, producira omenjeni kompaniji.

Konca "sedeče stavke", ki je izbruhnila v tovarnah Kelsey-Hayes Wheel Co. v Detroitu in Windsorju, Kanada, še ni videti. V tem boju je zavojevalnih več kot pet tisoč delavcev.

Nadaljnja stavka je bila oklicana v tovarnah Fisher Body Co. v Kansas Cityju, ki izdeluje avtna ogrođja, ko je družba odpustila nekega delavca, ker je kršil regulacije.

San Francisco, Cal., 19. dec. — Harry Lundberg, predstavnik unije mornarskih delavcev, je izjavil, da so parobrodne družbe pristale na glavne zahteve stavkarjev in napovedal, da bo stavka, ki je paralizirala pomorski promet v pristaniščih ob zapadni obali, kmalu končana. Stavkarji bodo sedaj glasovali, ali sprejmejo koncesije in od izida tega glasovanja zavisí konec stavke.

Lundberg je dejal, da so delodajalci obljubili splošno zvišanje med do petnajst odstotkov in pristali na več drugih zahtev. Glavno opozicijo, ki ovira poravnavo stavke, vodi Masters, Mates & Pilots unija. Ona zahteva poleg zvišanja mezde tudi kontrolo nad upoševalnicami, temu pa se delodajalci upirajo. Oni hočejo, da sami najemajo delavce, kar pa je po izjavi stavkarjev kršenje načela zaprte delavnice, ki določa, da morajo biti samo unijski delavci uposleni na parnikih.

Braziljanece ustrelil deset Japoncev
Rio de Janeiro, 19. dec. — V državi Sao Palo v Braziliji, kjer so večje japonske naselbine, je zadnje dni prišlo do ostrih konfliktov med domačini in japonskimi priseljenci. Neki Japonec je domačemu dečku odsekal roko s koso in deček je umrl valed izkrvavljenja, nakar je razkačeni oče dečka vzjel puško in ustrelil

Laborit napadel Baldwinovo vlado

Zgoča kritika hinavcev, ki so poglani Edvarda s prestola

London, 19. dec. — Premier Baldwin, člani njegovega kabineta, kanterburški nadškof in drugi cerkveni voditelji, ki so se borili proti bivšemu kralju Edvardu in ga potisnili s prestola, ko je naznanil, da bo poročil Američanko Wallis Simpsonovo, so bili predmet silnih napadov v parlamentu.

Glavni kritik je bil Jack McGovern, neodvisen laborit, ki je orvil v svoji politični karieri pokazal, da simpatira s kraljem, ki je moral zapustiti Anglijo na pritisk hinavcev v Baldwinovi vladi in cerkvenih velikašev. Rekel je, da bi bilo ljudstvo podprlo Edvarda, če bi imelo priložnost, da pri volitvah odloči vprašanje njegove poroke z Američanko. Drugi laboriti, ki je ostro obsodil Edvardove nasprotnike, je bil Aneurin Bevan, ki v parlamentu reprezentira rudarski distrikt Monmouthshire.

"Mi imamo v vladi stare in obrabljene veterane, ki so stalno pretili, da bodo resignirali, če se ne bo kralj odpovedal prestolu," je rekel McGovern. "Obnašali so se kakor stare, osabne babnice, ki se vedno pritožujejo, kako težka dela morajo opravljati. Mi bi jih prav radi razbremenili tega dela, ako hočejo iti v pokoj. Ako bi ljudstvo imelo besedo v kronski krizi, bi strmoglavilo Baldwinovo vlado in obdržalo Edvarda."

Nato se je McGovern spravil na cerkvenjake, zlasti na nadškofa iz Canterburyja, načelnika anglikanske cerkve, ki je v svojem govoru po radiu napadel bivšega kralja, da je slab vernik, ker si je izbral ločenko za ženo. Dejal je, da je Edvard s tem kršil krščanska načela.

"Nadškof in drugi cerkveni velikaši bi se morali bolj zanimali za reveže, za odpravo brezposelnosti in manj za Simpsonovo," je rekel McGovern. "Namesto da gledajo v višine, naj se ozrejo doli, na tisoče revežev, ki so žrtve brezposelnosti. Po radiu naj obsodijo one, ki so odgovorni za socialne krivice napram preprostemu ljudstvu."

Parlament je molče poslušal ostre kritike Baldwinove vlade in visokih cerkvenjakov. Med poslanci ni bilo niti enega, da bi se potegnil za one, ki so bili predmet žgoče kritike v parlamentu.

Kompanije tožijo unijo in uradnike

Obdolženi so kršenja protitrustnih zakonov

New York, 19. dec. — Deset kompanij, ki izdelujejo električne pritiskline in opremo, so vložile tožbo proti krajevni uniji mednarodne bratovščine električarjev in njenim uradnikom. Obtoženi so kršenja antitrustnih zakonov in kompanije zahtevajo odškodnino v vsoti \$1.350.000.

Tožbo je v imeu kompanij vložil odvjetnik Walter Gordon Merritt. On pravi, da je unija s svojo vojno proti podjetjem, katerih produkti ne nosijo unijskega znaka, ovirala prodajanje izdelkov teh kompanij na tržiščih. Merritt dalje pravi, da je imela unija pod kontrolo kontraktorje. Ti niso hoteli naročiti izdelkov teh kompanij in tako so bili oškodovani nekateri mestni departmenti, ker niso mogli oddati pogodb kontraktorjem, ki so stavili najnižje ponudbe, kakor določa mestna odredba.

Vse kompanije, ki tožijo unijo, so razen General Electric Co., so inkorporirane v drugih državah. Te so Clark Controller Co., Coits Patent Arms Mfg. Co., Cutler Hammer Co., Electric Controller & Mfg. Co., Okonite Co., Square D Co., Trumbull Electric Mfg. Co., Westinghouse Electric Co. in Reading Chandelier Co.

Poleg unije so obtoženi njeni uradniki — Bert Kirkman, predsednik, William Beck, blagajnik, Harry Van Arsdale, upravitelj, William A. Hogan, finančni tajnik, George W. Whiteford, zaplanikar, Hugh Morgan, Jacob S. Solomon in John J. Sullivan, agentje in reprezentantje unije.

matu za reveže, za odpravo brezposelnosti in manj za Simpsonovo," je rekel McGovern. "Namesto da gledajo v višine, naj se ozrejo doli, na tisoče revežev, ki so žrtve brezposelnosti. Po radiu naj obsodijo one, ki so odgovorni za socialne krivice napram preprostemu ljudstvu."

Parlament je molče poslušal ostre kritike Baldwinove vlade in visokih cerkvenjakov. Med poslanci ni bilo niti enega, da bi se potegnil za one, ki so bili predmet žgoče kritike v parlamentu.

BREZPOSELNI SE BRANIJO PRED STRADANJEM

Demonstracije dosegle reliefnega administratorja

KRIVIČNO ODSLAVLJANJE

New York, 19. dec. — Z velikimi demonstracijami in protesti so tukajšnji brezposelni, uposleni pri raznih reliefnih projektih, toliko dosegli, da je zvezna reliefna administracija modificirala svoj načrt za 20% redukcijo reliefne liste.

V New Yorku so sporadične protestne demonstracije na dnevnem redu že prošla dva tedna. Prišlo so se s sedečo stavko nad 200 brezposelnih umetnikov in umetnic, ki so okupirali urade lokalne reliefne administracije. Po več dneh sedeče stavke jih je s silo izgnala policija. Pri tem je bila tako brutalna, da ji je župan La Guardia ukazal, naj bo v bodoče bolj človeška.

Brezposelni so potem pričeli s demonstracijami pred reliefnim uradom. Oni dan so obkolili ves blok reliefnega urada, bližnje orožarno, potem pa so po mestu demonstrativno odmarširali v park na protestni shod. Pri teh demonstracijah sodelujejo pod vodstvom Workers Alliance razne organizacije reliefnih delavcev.

Ta protestni val proti "demonstracijam" WPA je dobil odmev tudi po drugih krajih države. V Chicago 31 reliefnikov je od zadnje sobote drti v svoji oblasti del reliefnega urada v Merchandise Martu, največjem trgovskem poslopiju na svetu. Pravijo, da niso v stavki, marveč le na svoj način protestirajo proti odslovitvam in skrečenju reliefu.

Njih zahteve so: 1) nikdo ne sme biti odslovljen od reliefnega dela, dokler ni dela zanj v prikladnih industrijah; 2) reliefna administracija mora vrniti delo vsem, ki so bili odslovljeni v zadnjih 60 dneh; 3) odprava "means testa" ali kvalifikacije popolnega berača kot pogoj za relief; dodatne apropiacije s strani državne vlade.

(Dolje na 3. strani.)

Fašisti streljajo na ameriško ladjo

Novi Francovi poskusi za obkolitev Madrida

MADRID, 20. dec. — Grupa milicnikov se je včeraj zamerila skozi fašistično linijo in razstrelila vlak 25 vagonov z municijo, ki so ga fašisti vneli na fronto. Drzni incident se je dogdil med Antequero in Boudilla de Montem, sedem milj severozahodno od Madrida. — Jose Blaz, vrhovni poveljnik madrijskih branilcev, je danes izjavil, da bo civilna vojna trajala do pomeni in španska ljudska fronta bo zmagała na vsaj štiri.

Washington, D. C., 19. dec. — Uradniki državnega departmanta so včeraj izjavili, da ne bodo storili ničesar glede incidenta v španskem pristanišču Muelle, kjer je španska fašistična krilarka Espana odšla več streliv na ameriško tovarniško krovno zadnji četrti. Ena granata je padla 500 čevljev od tovarniškega mušev je pristanku mesta Gijona, ki je v rok-h čudnih čet in nahaja se na severnem obrobju Španije. Ameriška tovarniška je priplula tja s zanesenim, da pobere ameriške streljane, če jih je kaj v Gijoni. Ko so začeli padati strel iz zvezne znanj luke, je kapitan tovarniške krovne ameriško zastavo, nakar so strelji prenehali in fašistična krilarka je brž izgnila. Ameriška tovarniška ni bila zadeta.

Madrid, 19. dec. — Po letni bitki, ki se je vršila dva dni odem mliž zapadno od Madrida in v kateri so prvič masovno nastopili hitlerjevski Nemci, so vladni milicniki včeraj izjavili, da so fašističnih navalov na Madrid je bil to prvi večji poraz madrijskih čet. Izguba te postojanke je kritična, ker kontrolira glavno cesto v Escorial in gorke prelase v Guadarrami severno od Madrida, ampa ljudsko milico naj izvršuje protinapade, da čobi to postojanko nazaj in prepreči fašistično obkoljevanje mesta od severne in severovzhodne strani.

Poveljstvo madrijske milice poroča, da je bilo v bitki za Boudilla de Monte mnogo Nemcev ubitih in ranjenih, nekaj pa ujetih. V četrti fašistični letalski metali na Madrid letake, ki so naznanjali, da "jutri pride 300 naših letal na vas in vas zameljejo v prah." Toda ta grožnja je bila bluff; vsaj ni bilo zračnih napadov na Madrid. Očividni pritisk vladnih čet na južni strani Madrida se nadaljuje.

Valencia, Španija, 19. dec. — Caballeria vlada je poslala Angliji in Franciji nolo s obvestilom, da Nemčija, Italija in Portugalska se verno pošiljajo letala in bombe za izsajanje letalskih otrok v Madridu — kaj je dokaz koliko se te fašistične vlade zamenijo za miševni predlog Anglije in Francije. Španska vlada smatra francosko-angliški predlog za mednarodno kontrolo odposiljanja bojnega materiala in prostovoljev v Španijo za nepraktičen in krivičen, vendar ga bo upoštevala s kakaterimi pridiki. Nova akcija, da vladi Francije in Anglije dobro veda, da so Nemčija, Italija in Portugalska odgovorne za nadaljevanje prelivanja krvi v Španiji — in zakaj ignorirata to kruto dejstvo?

Se eno letalo izgubljeno na zapadu
Salt Lake City, Utah, 19. dec. — O izgubljenem letalu s sedmimi posadniki, ki je izgubilo v megli nekaj v hribskih državi Utah zadnji večer, ni še čuga glaha ne določa, razstojen je pa prva vest, da je izgubilo drugo letalo družbe Northwestera, Air Lines, ki je nosilo pošto in dva pilota. Iskanje obeh letal se nadaljuje.

INTRIGE JAPONSKIH IMPERIALISTOV

Ugrabitelj kitajskega diktatorja podkupljen

POGAJANJA Z VLADO

Nanking, 19. dec. — Kitajska vlada je poslala ultimatum maršalu Canga Hsueh-liangu, voditelju rebelov v provinci Senci, naj takoj izpusti generala Canga Kai-saka, kitajskega diktatorja, ki je bil ugrabljen pred enim tednom. Ako rebeli ne bodo ugodili tej zahtevi, bo vlada poslala svojo armado v provinco, da izili iz postojne diktatorja.

Kitajske avtoritete so poslale ultimatum rebelom potem, ko so prejeli pismo, katerega je podpisal Kai-sak in v katerem je bilo rečeno, da se bo kmalu vrnil v Nanking. Vseovalno je apel, naj vladno vojskstvo in letalski prenožajo z napadi na rebelo, ki so ugrabili diktatorja in več njegovih generalov.

Voditelji nankingske vlade so se odločili za takojšnje strelje revolte kitaj. Kai-sakovemu apelu, naj prenehajo z napadi, čeprav je življenje diktatorja v nevarnosti. Desatišna skedja je potrebna, drugače vlada izgubi zaupanje ljudstva. Več vladnih vojskških divizij je že desole v provinci Senci in obkolilo mesto Sianfo, glavni stan rebelov.

Kai-sakov izjav, da se bo vrnil v Nanking, smatrajo tu ne na kakovost, da se bo to zgodilo, temveč na ugnetost, naj vlada preneha z oboroženo alo proti rebelom ne glede na nevarnost, ki preti diktatorju. Oni, ki poznajo maršala Hsueh-lianga, pravijo, da ne bi bil nikdar povznel te drzne akcije, ako ne bi bil getor, da lahko obdrži svojo pozicijo s oboroženo alo. Avtoritete so uverjene, da maršal ne bo izpustil diktatorja Kai-saka in da je pripravljen na spopad s vladnimi četami. Upanje, da bo kriza, ki jo je izkvala ugrabljenje diktatorja, mirno poravnana, je izgubila. Vsa znanostja kažejo, da je Kitajska na pragu civilne vojne.

Washington, D. C. — Uradniki ameriškega državnega departmanta so uverjeni, da je ugrabljenje generala Canga Kai-saka japonsko delo, ne kitajskih komunistov kakor trdita Japonci in njena zavezanka Nemčija. To kaže izjavi R. W. Mooreja, poveljnika državnega tajnika, in Stanleyja Hornbecka, načelnika divizije ameriškega državnega departmanta na Daljnem vzhodu.

Oha sta izjavila, da protijaponski sentiment na Kitajskem stalno narasta, da je japonsko vojskstvo v severni Kitajski naletelo na velike zapreke pri svojem prediravanju zaradi odločne opora kitajske armade v severnih provinciah in vse to je razkalo imperialiste v Tokiju. Poleg tega je namanilo sovjetske vlade, da se bo podpisala novih dogovorov glede ribolova s Japonsko, ustvarilo razkol med člani japonskega kabineta in militaristi.

Kai-sak je bil ugrabljen 12. decembra po rebelnem vojskstvu pod vodstvom maršala Canga Hsueh-lianga, vojnega lorda in bivšega guvernerja Mandčurije. Poročila iz japonskih virov so se glasila, da so v osajdu komunisti. To je bila zvitá poteta, ki pa ni premočila onih, ki poznajo manevre in intrige japonskih imperialistov. Ti pravijo, da je Kai-sak podpiral protijaponsko gibanje in je dobil tudi oporo pri komunistih.

Maršal Hsueh-liang ni po sodbi onih, ki ga poznajo in naslednje njegove politične smerne, nasprotuje Japoncem, čeprav

(Dolje na 3. strani.)

Pravična razdelitev produciranega bogastva. (Narisai Jerger.)

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

PREKMURSKI DELAVCI SE VRAČAJO IZ TUJINE

Z bližajočo zimo se vračajo delavci, ki so sponaladi odšli na sezonsko delo v Francijo. Transporti se sicer vrstijo neprenehoma od sponaladi naprej in še vedno odhajajo v večjih in manjših grupah. Ti transporti se sestojajo skoraj izključno iz žensk, ki imajo zadnje čase pri sprejemu na delo večje izgube kakor moški delavci. Sprejemanje delavk je zavzelo že velik obseg in tako se čisto pogosto, da je večina žensk iz vasi na delu, moške pa ostanejo doma in opravljajo vse delo pri hiši. Neštivilne so take hiše, kjer je mati sama odšla na delo, mož pa, ki je ostal doma, kuha in skrbi za otroke.

Položaj sezonskih delavcev se je zadnje čase poslabšal. Delavci iz prvega transporta, ki je prispel pred par tedni, pripovedujejo, da so to sezono utrpeli veliko denarno izgubo radi devaluacije francoskega franka. Oni so namreč vezani s pogodbo na enega delodajalca; v tej pogodbi je naveden rok, do kdaj ima delo pri dotičnem gospodarju (tako dolgo tudi sme ostati v Franciji), točno pa je tudi označeno, koliko frankov bo delavec prejel na mesec. Medtem je vrednost franka padla, delodajalci pa niso bili obvezni, da mu izplačajo. Delavci pripovedujejo, da so ob tej priliki večinoma in v vseh mestih zastavljali in le tako se jim je posrečilo znatno izgubo deloma nadoknaditi.

Delovni pogoji so še v naprej enako slabi, kakor so bili. Najslabše je še vedno to, da morajo delati ob vsakem vremenu; tudi v dežju, kar zelo škodi njihovu zdravju. Tako naporno delo zahteva tudi žrtve in ne malo jih ostane za vedno v tujini, ali pa se povrne samo zato, da umrejo doma. Več slučajev je bilo že, da se je sezonski delavec povrnil domov s omračenim umom. Izraz "pre-

trgati se" "od dela se je pretrgati" se je že povsod udomačiti in označuje tiste delavce in delavke, ki so se vrnili domov izmučeni in bolni od naporne dela. Največ jih boleha na tuberkulozi. S tem prvim transportom se je na primer povrnil neki L. K. iz T. v gornjem Prekmurju. Vsaj to ime je bilo zapisano na njegovi prtljagi, govorili namreč ni mogel. Na delu je bil pet mesecev, toda sedaj so ga poslali domov, ker je postal delanemožen. (Na delo sprejemajo po zdravniškem pregledu samo popolnoma zdrave ljudi, ki fizično in duševno ustrezajo vsem predpisom.) Zaradi prehlada je izgubil govor in more iztisniti samo še nerazumljive glasove. Telo je bilo zaradi temperature močno zdelano in opaziti je bilo tudi znake zmedenosti. Po postavi so dede je moral biti nekoč močan človek, sedaj pa niti nahrbtnika ni mogel sam dvigniti. Takih in aličnih bolnikov se vrača vedno več in najbolj žalostno je dejstvo, da so prepuščeni popolnoma samim sebi. Francoski delodajalci gledajo, da se čim prej rešijo obolelih delavcev, doma se pa morajo zdraviti izključno na lastne stroške.

Število sezonskih delavcev v Prekmurju raste leto za leto in delavska mezd, zaslužena po sezonskih delavcih tu in v inozemstvu, predstavlja že danes največji dohodek in vir kritja eksistenčnih potreb vsega delovnega Prekmurja. Število celokupnega sezonskega delavstva znaša okrog 20.000 ljudi, kar pomeni, da je skoraj vsak Prekmurec, ki le še more gibati s rokami, prisiljen, da si poišče službo izven meja svoje ožje domovine. Sezonski delavci pa nimajo njim odgovarjajoče socialne in zdravstvene zaščite. Posledice sedanjega pomanjkljivega položaja že očitno kažejo svoje zunanje znake in vedno bolj se kaže potreba in zahteva dejanskega zavarovanja sezonskega delavstva.

Washington, tedaj administracija mogoče spremeni svojo najnovejšo religio politiko, ki je do pičice podobna izjavam Landona in drugih republikancev v zadnji kampanji.

London je slično poudarjal v kampanji kakor zdaj pravi Rooseveltov religio administrator Harry Hopkins, namreč, "da ne bo nihče strašal, ki je v resnični potrebi." Kako bo to usoglasil z odredbo za znižanje religio izdatkov za več ko 20% v tekočem mesecu, je kontradikcija, katere ni še nihče pojasnil.

Francoski fašisti iščejo zaveznike

Pogajanja z nacijo v Berlinu

Berlin, 19. dec.—Sem je dopelja delegacija francoskih industrijcev in časopisnih magnatov, predstavnica fašističnih grup in se pričela pogajati s nacističnimi voditelji z namenom, da utrdijo medsebojne vezi. Delegacija časopisnih magnatov načeluje Marcel Knecht, izdajatelj pariškega lista "Matin".

Predstavniki francoskih fašistov je naznanili, da je že dobil zagotovilo od generala Hermana Wilhelma Goeringa, nacističnega ministra letalstva in direktorja četrtletke, da so pogorji za sklenitev medsebojnega dogovora ugodni. Vprašanje vrnitve kolonij, katere je Nemčija izgubila po svetovni vojni, igra veliko vlogo v pogajanjih. Nemčiji primanjkuje surovega materiala, ki ga potrebuje v svoji oboroževalni tekmici, zato je kampanja, da dobi izgubljene kolonije, ponovno oživila. Francoski fašisti so ji obljubili podporo v tej kampanji, zaeno pa so jo opozorili, da Anglija ne bo nič slišati o vrnitvi kolonij Nemčiji.

Andre Tardieu, bivši francoski premier, ima tesne stike s fašistično grupo, ki predstavlja francoske industrije, katere se sedaj pogaja z nacijo. Ta grupa že dolgo časa vodi srdito kampanjo proti Blumovi vladi ljudske fronte, da si v razgovorih z nacijo naglašajo, da je prišla v Berlin z dovoljenjem in odobritvijo francoskega premierja, zaeno pa namiguje, da je dan blizu, ko bo levčarska vlada v Franciji strmoglavljena. Ko pride ta dan, dan obračuna, bo sklenjena zveza med francoskimi fašisti in nemškimi nacijo.

Dr. Hjalmar Schacht, predsednik nemške državne banke in ekonomski minister, gosti in zabava francosko delegacijo, ki je obljubila Nemčiji pomoč pri iskanju virov surovega materiala. Delegacija še ni formirala svojih zahtev, namignila pa je, da potrebuje podporo nacistov pri zatiranju komunistične nevarnosti v Franciji.

Eksplodizija usmrtila 151 rudarjev v Indiji

Kalkuta, Indija, 19. dec.—V premogetovniku Poldih pri Asansolu ob vzhodni indijski železnici je bila pred nekaj dnevi eksplozija plinov in 151 rudarjev je bilo ubitih.

Vesti iz zadrugnega gibanja v Ameriki

Ustanovitev čevljarске zadruga v Milwaukeeju

Milwaukee.—V bližnji bodočnosti bo tukaj pričela z obratom čevljarška zadruga Union Cooperative Shoe Co. Njen upravitelj bo Ernest Riebau, ki zdaj dela na pripravah za otvoritev tovarne.

Zadruga bo izdelovala nedeljske in napoldelovne čevlje boljše vrste. Riebau pravi, da bodo vzorci izdelani v prihodnjih par tednih, nakar se z njimi napoti v razne kraje 20 prodajalcev. Zahteva po zadrugnih čevljih je posebno glasna po gornjem srednjem zapadu, kjer je zadrugništvo najbolj razvito. Konvencija Wisconsinke delavske federacije je na svoji zadnji konvenciji ugrinjala vse unioipiste, naj si nabavijo zadrugne čevlje.

Hutchinson, Kans.—Tukaj je bila nedavno ustanovljena konsumna zadruga. V Natomi, Kans., pa je odprla vrata nova farmarska tržna zadruga. V prvem tednu poslovanja je poslala na trg 1214 funtov masla in 12.000 funtov puranov.

Columbus, O.—Farmarska organizacija The Ohio Farm Bureau poroča, da so njene zadrugve v septembru naredile nad milijon dolarjev prometa, kar je nov mesečni rekord. Največje zvišanje prometa je prineslo umetno gnojilo. Kvota so bile nadkriljene v 34 okrajih. Organizacija izdaja tudi mesečno glasilo Ohio Farm Bureau News. Uradne imke na 620 E. Broad st., Columbus.

Organiziranje trgovskih delavcev

Stavka v dveh trgovinah v Akronu

Akron, O.—(FP)—Unionizem je pričel, objemati tudi akronske trgovine. In tudi ni čudno, ker je to mesto, center kavčurke industrije, pozorišče velikega delavskega prelivanja. V zadnjih par letih je dobilo izredno virilno delavsko gibanje.

Ob času tega poročila sta bili dve trgovini prizadeti po stavki. Ena je Hardware & Supply Co., kjer so zastavljali klerki, vozniki in skladiščni delavci. Pričeli so s sedečo stavko. Po petih urah so se preselili ven in pričeli s piketiranjem. Zahtevajo 25% zvišanja plače in uposilevkega tovariša, ki je bil odslavljen radi unijskih aktivnosti.

Tej trgovini načeljuje notorični H. H. Kuhn, glava antiunjske zveze akronskih biznismenov. In medtem, ko on trdi v strani velikih oglašev in listih, da plačuje sičajne plače, pravijo stavkarji na enem napisu: "Načelnik Akronске zveze plačuje najnižje plače v Akronu."

Druga stavka je v depart-

THE WHITE HOUSE, WASHINGTON

Minneapolis, Minn.
November 10, 1936.

To the Twin Cities Joint Board
International Ladies Garment Workers Union

May I ask you to express to this new union organization my hope that the label which will now appear on garments, will be looked for by every woman and that it will mean an interest in better working conditions for all those in this industry?

Very sincerely yours,

Franklin D. Roosevelt

Kopija pisma, katerega je žena predsednika Roosevelta poslala odboru oblačne unije v Minneapolis, Minn.

Slika kaže veliko farmo v Kanadi, katero je bivši angleški kralj Edvard prodal Lincolnu Ellsworthu.

mentni trgovini Federman's, kjer komijaka unija zahteva \$16 plače na teden, 40-urni tednik in plačo in pol za nadurno delo. To je prva stavka v kakšni departmenalni trgovini v Ameriki. Stavkarjem pomagajo piketirati tudi kavčurkarji delavci. Centralna unija je sopes priklicala v življenje svoj splošni stavkovni odbor, ki pomaga stavkarjem pri obeh trgovinah.

Ko sta dve drugi trgovini izvedeli, da so njih klerki organizirani 85%, sta takoj naznanili bošični bonus—vsakemu delavcu po teden plače. Tudi druge trgovine so se spremenile v—Miklavža. To—bonus—je največja podjetniška potena, s katero skušajo preslepti delavce in jih odvrtiti od organizacije.

Vojna neizogibna, pravi Mussolini

"Miru ne nikdar ni bilo in ga nikdar ne bo"

Rim, 19. dec.—Benito Mussolini je včeraj naslovil na Italijo in ves svet "bošično poslanico", ki naznanja po domače: "Čemu pridigate o miru, ki ga nikdar ne bo!"

Mussolini je govoril poljedelskim delavcem v Littoriji in med drugim je rekel: "Italija želi, da bi uživala dolgo dobo miru — a zakaj bi se varali? Mi fašisti odklanjamo pravljico glede miru, ker vemo, da trajnega miru nikdar ni bilo na svetu in ga nikdar ne bo. Prej ali slej je vojna neizogibna!"

Zahteva katoliških delavcev v Kanadi odbita

Ottawa, Ont., 19. dec.—Federacija katoliških delavcev v Kanadi je naslovila na centralno vlado zahtevo, da morajo biti vsi komunisti izgnani iz Kanade in Kanada naj pretrga diplomatske stike s sovjetsko Rusijo. Justični minister Lapointe je pa večeraj odgovoril federaciji, da je njena zahteva šla v koš, kajti na ta način se ne pobija komunistična propaganda v demokratični deželi.

Policijski lov na raketirje v Chicagu

Izkoriščanje v nesrečah poškodovanih ljudi

Chicago, 19. dec.—Kako brezvestni zdravniki, odvnetiki, bolničarje in pogrebniški grabljo denar od žrtve, ki se poškodujejo v nesrečah, kakor tudi od transportacijskih družb, je bilo pravkar razglašeno. Polcija je namreč uprizorila splošen naval po dvamesečni preiskavi aktivnosti teh karakterjev.

Osem oseb, med katerimi so zdravniki, odvnetiki in bolničarje, je bilo aretiranih v prvem navalu, toda polcija napoveduje nadaljnje aretacije. Vsi so člani zaročniškega kroga, ki so skupili tako žrtve avtomobilskih in drugih prometnih nesreč kakor tudi zavarovalne družbe. Preiskava je ugotovila, da so bili nekateri policaji v zvezi s temi sleparji in da so jim dajali informacije. V svojih uradih so imeli radioaparate, ki so sprejemali policijska naznanila o nesrečah, kar jim je omogočalo, da so bili takoj v kraju nesreče. Žrtvam so se ponudili, da bodo izterjali odškodnino in nadlegovali so jih tudi v bolnišnicah, kamor so bile pripeljane. To jim je prinašalo, kakor je dokazala preiskava, velike profite, toda oškodovanci so bile tako žrtve kakor transportacijske kompanije in zavarovalnice.

Intrigarske spletke japonskih imperialistov

(Nadaljevanje s 1. strani.)

skušajo japonski imperialisti prepričati svet, da je ugrabili Kailška in njegove generale z namenom, da jih prišli na napoved vojne Japonski. Ze to je značilno, da te vesti razširja japonska vlada. O Hsueh-langu je znano, da se ni nikdar branil japonskega zlata. Javna tajnost je, da so ugrabljenje Kailška zanosovali japonski militaristi in izbrali maršala, da je za denar izvedel to delo.

Ugrabljenje Kailška je izzvalo na Kitajskem resno krizo, ki jo bo Japonska izkoristila v svoj prilog. S to potezo je ugodila pot ekspanziji in našla nov vzrok za oboroženo intervencijo na Kitajskem, "da zaščiti svoje interese."

Pomanjkanje na kanadskih prerijah

Montreal, Kanada.—Cena pašnice se lahko radi velikega kupovanja s strani Nemčije in Italije dviga barometrično, toda 40.000 družin v Saskatchewanu je v velikem pomanjkanju, pravi neko poročilo kanadskega Rdečega križa, ki apelira za pomoč. To poročilo pravi, da v centralnih provinciah Kanade "dobešedno umira od lakote" 250.000 oseb. Vzrok je velika suša, ki je razsajala po kanadskih prerijah že zadnjih pet let.

Akcija proti vojni v kongresu

Washington.—Kongresnik Louis Ludlow iz Indiane bo v prihodnjem zasedanju kongresa predložil ustavni amendment, ki bo določal splošni referendum o

Krvave delavske praske v N. Yorku

Policijski napad na mornarske stavkarje

New York, 19. dec.—Napetost v zvezi s stavko mornarskih delavcev se je povečala, ko so ti skušali pregovoriti pristaniščne delavce, naj se jim pridružio, kar je večja povzročilo bitko, v kateri je bilo več oseb ranjenih.

Joseph P. Ryan, predsednik Zveze pristaniščnih delavcev, je dejal, da Joseph Curran, voditelj stavke mornarskih delavcev, izsiva bitke s pristanišnimi delavci, Curran pa je na to obdolžitev odgovoril, da on je proti nasilju, krotiti pa ne more nekaterih vročokrvnešev.

"Moji ljudje bodo še nadalje ignorirali stavkovne strahu na pomolih," je rekel Ryan. "Ako hoče Curran bitko z nami, jo bo imel."

Polcija je bila pozvana v akcijo in napadla je mornarske delavce, ko so demonstrirali na pomolu New York & Cuba Mail Co., da preprečijo odhod parnika Orizaba v Havano. Več stavkarjev je bilo ranjenih v policijskem navalu, toda parnik je vseeno odplul s 170 potniki na krovu in 130 člani moštva.

Ryan je dejal, da so stavkarji v zadnjih dneh uprizorili še depet napadov na pristaniščne delavce, ker se jim nečejo pridružiti v boju.

Relifno delo pomagalo deželi na noge

Washington.—Statistični oddelek zveznega delavskega departamenta je na podlagi skrbne študije dognal, da sta bila na vsakega religio delavca upošlena v privatnih industrijah dva in pol delavca, da producirata material, katerega je prvi porabil. Med 30. junijem 1933 in 30. junijem 1936 so pri WPA delavci vložili 299 milijonov ur dela. Material je stal 539 milijonov. Za produciranje tega materiala je bilo v privatnih industrijah potrebno 741 milijonov ur dela, dvakrat in pol več ko pri delu za uporabo tega materiala.

Socialni kreditar poražen v Kanadi

Edmonton, Alberta.—Pri prvih nadomestnih volitvah, odkar so v tej kanadski provinci prišli na krmilo socialni kreditarji, je bil poražen njih kandidat za državno legislaturo v severnem delu države. Izvoljen je bil liberalce.

Začetek zime

Danes (21. decembra) nastopi letni čas zime. Sonce je doseglo svojo najdaljšo točko na jugu in zdaj se vrača nazaj proti severni točki. Najkrajši dan in najdaljša noč.

Proces proti japonskim zarotnikom

Umor vladnih uradnikov cilj zarote

Tokio, 19. dec.—Pred vrhovnim sodiščem se je pričela obravnava proti 54 fanatičnim patriotom, ki so se nazivali "od Boga poslani vojaki," na obtožbo, da so pred tremi leti skovali zaroto proti članom kabineta. Načrt je bil splošen masaker vseh visokih vladnih uradnikov, da bo Japonsko potem vladal le cesar Hirohito, "čigar oblast iz zira od Boga."

Zarotniki so bili aretirani v juliju l. 1933 in od tistega časa se nahajajo v zaporu, medtem pa so avtoritete preiskovale podrobnosti zarote, da ugotovijo identiteto drugih, ki so imeli zveze z zarotniki. Dejstvo, da je zadeva prišla direktno pred vrhovno sodišče, je dokaz, da vlada smatra zaroto za resno stvar.

Nekateri obtoženci so bivši vojaški častniki, večina pa tvorijo civilisti, člani skrajno patriotskih organizacij, ki so bile ustanovljene po japonski vojaški okupaciji Mandžurije.

Uradna izjava justičnega departamenta naglašajo, da so nameravali zarotniki strmoglaviti obstoječi vladni sistem zaradi prepričanja, da je zastrupljen z liberalnimi in materialističnimi idejami zapada. Iz tega razloga so skovali zaroto, katere cilj je bil umor vseh vladnih uradnikov in masna revolucija, ki naj bi omogočila vzpostavitev režima pod direktno kontrolo mikada, "božjega poslanca."

Stotnik Saburo Yagamuči, vojaški letalec, je bil instruiran, naj se z letalom dvigne 11. julija nad vladno palačo, v kateri se je takrat vršila seja kabineta in z bombami ubije vse člane kabineta. Ta napad iz zraka je imel biti signal za splošno revolucijo. Zarotniki so imeli dalje v načrtu požig vseh rezidenc mi-

Proces proti japonskim zarotnikom

Umor vladnih uradnikov cilj zarote

Tokio, 19. dec.—Pred vrhovnim sodiščem se je pričela obravnava proti 54 fanatičnim patriotom, ki so se nazivali "od Boga poslani vojaki," na obtožbo, da so pred tremi leti skovali zaroto proti članom kabineta. Načrt je bil splošen masaker vseh visokih vladnih uradnikov, da bo Japonsko potem vladal le cesar Hirohito, "čigar oblast iz zira od Boga."

Zarotniki so bili aretirani v juliju l. 1933 in od tistega časa se nahajajo v zaporu, medtem pa so avtoritete preiskovale podrobnosti zarote, da ugotovijo identiteto drugih, ki so imeli zveze z zarotniki. Dejstvo, da je zadeva prišla direktno pred vrhovno sodišče, je dokaz, da vlada smatra zaroto za resno stvar.

Nekateri obtoženci so bivši vojaški častniki, večina pa tvorijo civilisti, člani skrajno patriotskih organizacij, ki so bile ustanovljene po japonski vojaški okupaciji Mandžurije.

Uradna izjava justičnega departamenta naglašajo, da so nameravali zarotniki strmoglaviti obstoječi vladni sistem zaradi prepričanja, da je zastrupljen z liberalnimi in materialističnimi idejami zapada. Iz tega razloga so skovali zaroto, katere cilj je bil umor vseh vladnih uradnikov in masna revolucija, ki naj bi omogočila vzpostavitev režima pod direktno kontrolo mikada, "božjega poslanca."

Stotnik Saburo Yagamuči, vojaški letalec, je bil instruiran, naj se z letalom dvigne 11. julija nad vladno palačo, v kateri se je takrat vršila seja kabineta in z bombami ubije vse člane kabineta. Ta napad iz zraka je imel biti signal za splošno revolucijo. Zarotniki so imeli dalje v načrtu požig vseh rezidenc mi-

Poljaki ne smejo pomagati španski vladi

London, 19. dec.—Poljska je včeraj informirala mednarodni nevtiralnostni odbor, da je ustavila rekrutiranje poljskih prostovoljcev za Španijo. Vsak Poljak, ki odide v Španijo in se udeleži ondote civilne vojne, izgubi državljanstvo.

Enotna fronta proti fašizmu v Angliji

London, 19. dec.—Daily Herald, delavski organ, poroča, da so tri manjše delavske stranke v Angliji — komunistična, neodvisni laboriti in socialistična liga — tvorile enotno fronto proti fašizmu.

Komunistični voditelji aretirani na Grškem

Atene, 19. dec.—Grška vlada je včeraj velela aretirati vse znane komunistične voditelje na Grškem, ko je bila odkrita nova zarota, v katero je bile zapletene čez tisoč komunistov.

Brezposelni se branijo pred stradanjem

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Cikaski demonstrantje pravijo, da bodo sedeli v uradu do bošiča, če bo potrebno. Na svoji strani imajo precej pomočnikov, ki piketirajo religio urad na koridorju in tudi zunaj. Lačni niso, ker jim pošiljajo jestvine od vseh strani. Pritožujejo se najbolj proti slabim ventilacijam.

S to protestno stavko so obrnili pozornost javnosti na to vprašanje. Uspeši so že toliko, da je lokalni religio administrator rekel, da ne bo nobene večje likvidacije WPA v Illinoisu. Mogoče ne. Odvisno je predvsem od religiojev in delavstva na splošno. Če bo pritisk dovolj velik na

KRIŠTOF DIMAČ

Special JACK LONDON. — Iz angleščine prevedel FRANCE MAGAJNA

"Ako se psi malo odpočijejo in dobijo moka-sine na noge, bodo veliko lažje hodili," je dejal Dimač. "Ako jutri na lovu naletiš na kak nižji prelaz, povzpni se nanj in pokukaj čez nj. Vsak čas se kje lahko odpre plana dežela. Saj nama je La Perle naročil, da naj paziva na to."

"Hm! Kakor je pripovedoval, bo že deset let tega, odkar je potoval skozi te kraje, in takrat je bil od lakote napol blazen in torej ne more vedeti, kaj je videl. Se li spominjaš, kaj je pripovedoval o velikih zastavah, ki so vihrale na vrhovih gora? To dokazuje, da se mu je mešalo. Poleg tega pa pravi, da ni nikjer srečal belih Indijancev. To je vse skupaj Antonova izmišljotina. Vrh tega se je Anton preselil v krstovo deželo dve leti pred najinim prihodom v Alasko. Pa bom jutri vendar malo pogledal okoli. Lahko se pripeti, da ugledam kakega losa. Praviš, da bi zadrževala, jeli?"

Zjutraj je Dimač ostal na mestu, kjer sta taborila. Šival je psom mokasine in popravljal opremo. Opoldne je skuhal kosilo za dva in pojedel svoje delež. Zastonj se je oziral po tovarišu, ki bi se bil kdaj že moral vrniti. Uro kasneje si je privezal na noge krplje in odšel za njegovimi sledovi. Pot ga je vodila navzgor po strugi majhnega potoka, potem pa skozi ozko sotesko, ki se je čez nekaj časa naglo odprla v losji pašnik. Toda bilo je videti, da že od jeseni, ko je zapadel prvi sneg, ni bilo tu nobenega musa (severni jelen). Stopinje Čokovih krplj so križale pašnik in vodile navzgor po položni strmini nizkega prelaza. Vrh tega se je Dimač ustavil. Tovarišove stopinje so zavile na drugi strani prelaza po rebri navzdol. Do prvih borovcev ob strugi potoka, ki je tekla pod prelazom, je bilo okroglo miljo hoda. Bilo je očitno, da jo je Čok ubral proti borovcem, potem pa mimo njih naprej. Dimač je pogledal na uro. Spomnil se je, da se bliža mrak in da ga v taborišču čakajo psi. Le nerad je sklenil, da ne pojde naprej. Preden se je vrnil, si je ogledal pokrajino. Vzhodno obzorje je bilo nazobčano od snežnih vrhov Skalnih gora. V celoti je gorovje bilo videti obrnjeno proti severozapadu in je tako zapiralo dohod v plano deželo, o kateri je bil govoril La Perle. Zdelo se je, da so se gore združile, hotoč zavrniti potnika proti zapadu in Yukonu. Dimač se je na tihem vpraševal, koliko mož se je že pred njim ustrašilo grozečega pogleda na te bele velike in jo zavilo v stran. La Perle se jih ni bil zbal, ampak jih tudi ni bil prekoračil od te strani, nego od vzhoda.

Do polnoči je Dimač netil velikanski ogenj, ki naj bi Čoku bil za vodnika. Zjutraj je Dimač šel v mraku zložil šotor na snani in napregel pse. O prvem svitu je odpotoval po sledeh izginulega tovariša. Tam, kjer se je soteska najbolj zoževala, je njegov vodilni pes dvignil ušesa in zacvilil. Nato je srečal šestero Indijancev, ki so mu prišli nasproti. Bili so na kratkem potovanju, kajti bili so brez psov in njihovi nahrbtniki so bili zelo majhni. Ko so ga obkolili, je takoj zapazil več stvari, ki so ga presenetile. Da so ga iskali, o tem si je bil takoj na jasnem. Da so govorili jezik, ki ga ni bil še nikoli slišal, dasi je poznal več indijanskih narečij, to je tudi kmalu spoznal. Dasi so bili večji in krepkejši kot Indijanci yukonske kotline, vendar niso bili bel Indijanci. Pet jih je nosilo starinske dolgocevrne mušketarje (starinske puške), dočim je v rokah šestega bila moderna vinčestrovka, ki jo je Dimač prepoznal za Čokovo.

Ne da bi se kaj obirali, so mu izjavili, da je njihov ujetnik. Bil je neoborožen in mu ni kazalo drugega, nego mirno se podati. Sneli so s sani povezo in si tovor razdelili med seboj. Dimaču pa so nprtili culo, ki je vsebovala njegovo in Čokovo spalno kožuho. Pse so

odpregli in razkomatali. Ko je Dimač hotel ugovarjati, mu je eden izmed Indijancev z znanjenji raztolmačil, da je pot, po kateri bodo šli, pregrda za potovanje s sanmi. Dimač se je moral, hoti ne hoti, ukloniti in je na bregu potoka zasadil sani pokonci v sneg ter odkorakal za svojimi ulovitelji. Ubrali so jo čez prelaz proti severu, mimo tistih borovcev, ki jih je bil videl že prejšnji dan. Nadaljevali so svojo pot še kakih dvanajst milj po potoku. Ko se je pa potok obrnil proti zapadu, so ga zapustili ter začeli prodirati po majhnem dotoku premo na vzhod.

Prvo noč so prenočili v taborišču, ki je kazalo, da je že več dni staro. Tu so imeli skrito zalogo posušenih lososov in pemikana (na solcu posušeno bivolje maso ali divjačina), ki so jo Indijanci razdelili med seboj in jo spravili v nahrbtnike. Od tega taborišča v stran je vodila gaz, ki jo je bilo izhodilo veliko števil krplj. Dimač je sklenil, da je to bil Čok s svojimi ulovitelji. In še preden se je začel delati mrak, je že dobro znal ločiti Čokove sledove, ki so bili ožji nego Indijanski. Z znamenji je popraščeval Indijance po njem in ti so mu prikimali in kazali proti severu.

Naslednje dni so neprestano potovali proti severu. Steza se je vila sem in tja med celotno sumo navpič striščih vrhov, toda svoje severne smeri ni spremenila. Ob vsakem koraku, ki so ga napravili v tej tisti sneženi puščavi, se je zdelo, da bo pot zdaj odstopala pred kako nedostopno steno. Pa se je vila in vila, vedno je znala najti nizke prelaze ter se je čudovito spretno izogibala visokih vrhov nepreločenih hrbtov. Snega je bilo več nego v nižjih dolinah in brez krplj bi se sploh ne bilo dalo prodirati naprej. Dimačevi ulovitelji, vsi mladi, krepki mošči, so potovali lahko in naglo, in on se ni mogel ubraniti ponosa, ker je brez napore stopal z njimi v korak. Indijanci so bili utrjeni in vajeni hoje na krpljah že od detinstva. Dimačeve mišice so bile pa tudi tako zakažene, da mu ta neskončna pot ni povzročala večjih težav kakor njim.

V šestih dneh so dosegli in prekoračili osrednje sedlo, ki je bilo zelo nizko v primeri z gorami, ki jih je spajalo. Navzile temu je bilo težko prehodno in prav gotovo nedostopno za naložene sani. Še pet dni vijugaste poti po pobočjih navzdol in dospeli so v odprto pokrajino, posejano z nizkimi griči, ki jo je bil La Perle našel pred desetimi leti. Dimač jo je spoznal ob prvem pogledu. Bil je mrzel dan. Toplomer je kazal štirideset pod ničlo in označje je bilo tako čisto, da je lahko videl sto milj daleč. In do kamor mu je segal pogled, se je razprostirala odprta, valovita dežela. Daleč na vzhodu je bilo še vedno videti ostre robove Skalnih gora. Na jugu in zapadu je ležalo nedrečno razmetano pogorje, ki so ga pravkar prekoračili. In v tem ogromnem žepu je ležala dežela, ki jo je prepoval La Perle, dežela, pokrita s snežnim prtom, v tem ali onem letnem času brez dvoma polna divjačine, poleti pa okrašena z zelenjem gozdov in cvetjem pojian.

Potovali so po široki strugi mimo s snegom pokritih vrh in golih trepetljik in skozi goste borovje. Še pred polnočjo so prišli do velikega taborišča, ki je bilo šele pred kratkim časom zapuščeno. Ko so šli mimo, je Dimač na hitro preračunal, da je moralo biti v taboru štiristo do petsto ognjev. Iz tega je sklepal, da šteje rod, ki je tu taboril, več tisoč oseb. Gaz je bila tako sveža in tako uglašena, da so si potniki odvezali krplje ter hitreje in lažje nadaljevali svojo pot v mokasinih. Pojavili so se sledovi divjačine in se vedno bolj množili. Sledovi volkov in risov so pričali, da mora v tem kraju biti obilen lov.

(Dolje prihodnjé.)

za prav pa se ni dosti brigali, če pridejo na cilj par ur prej ali pozneje. Glavno je bilo, da brez posebnih neprilic dosežejo tja, kamor so se namenili. Kolena so škripala in cvilla, vagoni so se včas močno zamajali, da so se morali dobro prijeti, da niso zdrknili s strehe.

Vlak se je ustavil na postajiliščih in po dolgih urah prišel na cilj. Fantje so poskakali na tla že v predmestju in se peš napotili v mesto, kjer so ogledovali lepe stavbe.

"To je mesto in pol," je rekel domačin tovarišem, ki so se ozirali na vse strani.

"Meni ni dosti mar, kako mesto izgleda," je dejal Slovenec. "Lepo se mi bo zdelo potem, ko bom našel delo, če ga sploh bom."

"Nič se ne boj," je odgovoril domačin. "V tem mestu se vedno najde kakšno delo. To vem, ker mi je o tem pravil moj oče, ki je živel tu, ko je bil še samec."

Potem so zavili v neko restavracijo, kjer so si naročili ceno-kosilo. Ko se je zmrzilo, so se odločili, da bodo prebili noč zunaj mesta. Prenočišče so našli v grmovju v bližini hekega potoka kakor pravi potepuhi, ki nimajo svojega doma.

Naslednji dan so se zopet podali v mesto. Ustavili so se pred neko pisarno, delavsko posredovalnico, kjer so opazili naznailo, da lahko preskrbi delo štiridesetim delavcem na kavnih plantažah. Izkušnja ni potrebna za tako delo, ker ga lahko vsakdo opravlja. To je bilo nekaj primernega zanje in sklenili so poskusiti svojo srečo. Ako se jim delo ne bo dopadlo, ga bodo lahko pustili.

Stopili so v pisarno in pojasnili uradniku, ki je sedel za mizo, kaj hočejo. Uradnik se je zadovoljno smejal, ko je motril prišlece. Povedal jim je plačo, ki jo bodo prejeli na kavnih plantažah poleg hrane in stanovanja, toda njemu morajo odšteti določeno vsoto kot posredovalcu. Prav nič se ne bodo kesali, ker bodo služili pri dobrem gospodarju, ki jih ne bo priganjal pri delu.

S pojasnilom so bili zadovoljni in ni plačali še uradniku vsoto, ki jo je zahteval za posredovanje. Uradnik jim je dal potrebne listine in še tisti dan so se odpeljali proti kavnim plantažam. Po parurni vožnji so že bili na cilju. Tam jih je čakal delovodja plantažnika, ki jim je takoj pokazal poslopje, v katerem bodo prenočevali. Bilo je umazano poslopje, bolj podobno hlevu kakor phenočišču. Spogledali so se, ker jih je obšla zla slutnja, da so nasledili.

Naslednji dan so začeli obirati kavo in takoj se jim je posvetilo, da ni tako kakor je pravil uradnik, ki jim je preskrbel delo na plantaži. Pri delu so jim bili stalno za petami oboroženi stražniki, ki so jih priganjali k hitrejšemu obiranju kave. Spoznali so, da so se u-jeli v kletko, iz katere ne bodo mogli pobegniti. Postali so pravi sužnji, nad katerimi je gospodar vihtel bič.

Pretekli so že trije meseci, ko so garali na plantaži kakor živina, toda prejeli niso še nobene plače. Pozno zvečer so se vračali v hlev, ki je bil njihovo prenočišče, vsi strti in izmučeni. Pazniki so jim vselej pobrali obleko in vrnili so jo šele zjutraj, ko je bilo treba iti na delo. To so delali iz previdnosti, da ne bi kdo utekel ponoči, čeprav so bili sužnji močno zastraženi.

Misel, kako bi ušli iz suženjstva, je zasenčila vse druge. Stalno so tuhtali načrte o begu, v katerem so videli edino rešitev iz pekla. V temi noči so došli luknjo v steni in pazili, da niso napravili šuma, ki bi vzbudil pozornost čuvajev. Odločili so se, da pobegeto skupaj, pa naj se zgodi karkoli.

Neko noč, ko je bila odprtina v steni dovolj velika, so zlezli skozi in imeli so srečo, da jih ni nihče opazil. Počasi so se plazili po tleh, dokler se niso oddaljili od hleva, potem pa so podvzli korake in drveli čez drn in strn.

Nekaj ur pozneje so pazniki opazili, da so sužnji izginili iz hleva. Hitro so zajezdili konje in udrlj za njimi. Bili so divji in kdor bi jih videl, bi vedel, da

bo ubežnike sadela težka kazen, če jih zasačijo.

Slovenec, ki se je bil že silno upehal, se je skril v nekem grmu, ko je slišal udarjanje konjskih kopit in je vedel, da so čuvaji ubežnikom za petami. Trepetal je ko šiba na vodi, ko je opazil, da drvi neki čuvaj s svojim konjem proti grmu, v katerem je tičal. K sreči ga čuvaj ni opazil. Videl je še, ko je čuvaj obrnil konja proti bližnjemu gozdu, kamor so bežali sužnji pred svojimi zasledovalci. Kmalu so se v gozdu oglašili strelj in presekali nočno tišino.

Slovenec je čepel v svojem skrivališču, dokler se ni zdmalo. Zlezel je ven in skrbno motril okolico, toda opazil ni nič sumljivega. Sedaj je bilo glavno vprašanje, kako priti do dobrih ljudi, da bi jim povedal, kaj se je zgodilo, in pojasnil, da potrebuje pomoči.

Previdno je korakal dalje in sreča mu je bila mila. V nekaj urah je dospel do nekoga posestnika, kateremu je pojasnil kakor pač je vedel in znal, kaj se je zgodilo, o begu iz suženjstva. Posestnik se je kar prestrašil, vendar se je umiril re-veža, ki se je zatekel pod njegovo streho. Bogatega sužnje-driča je namreč dobro poznal in vedel je, da se bo nad njim maščeval, če bo izvedel, da je nudil zavetje ubežniku. Ker je bil do-bra duša, je kljub preteči ne-varnosti sklenil pomagati ubež-niku. Dal mu je obleko in okrep-čila, potem pa ga je potisnil v skrivališče, kjer je ostal ves dan.

Noben paznik ni prišel okrog in nihče ni poizvedoval o pobeg-lj sužnjih. Ko se je stemnilo je posestnik sklenil, da odvede ubežnika v varnejši kraj, kjer se mu ne bo treba bati, da ga zasačijo. Pomagal mu je, da je zopet prišel v mesto in tam ga je pustil. Slovenec je bil zelo hvalečen dobremu možu, ki ga je rešil. Zahvaljeval se mu je in zatrjeval, da ga ne bo ni-kdar pozabil. Posestnik je bil vesel, ker se je zavedal, da je storil nekaj dobrega, ko je po-magal trpinu v sili.

Slovenec je ostal sam v velikem mestu. O svojih trah tova-riših in drugih sužnjih, ki so pobegnili, ni nikdar ničesar siš-šal. Iz tega je sklepal, da so jih pazniki ujeli in vse pobili v gozdu, kamor so zbežali pred svojimi preganjalci.

Najnovejša škotska

MacPherson, Škot od nog do glave, se je ondan peljal že kakih deset minut s takšnim, ko se je zdajci ta zverina splašila in jo z bliskovito hitrostjo ubra-la kar na slepo.

"He!" je zavpil Škot šoferju, "kaj se je pa zgodilo?"

"Ne vem, bržčas je zavora od-povedala!"

MacPherson je zmolił zadnji očenaš, zakaj prepričan je bil, da mu bide zadnja ura.

Tedaj se mu je zdajci ustavi-lo oko na taksimetru.

"Človek božji," je ves pre-strašen zavpil, "odstavite vsaj števec!"

Hipnoza

"Zdaj ga bom uspaval in po-telej bo izgubil spomin."

"Za pet ran božjih nikar! Pred desetimi minutami sem mu posodil tisočak."

By the Way

4 SHOPPING DAYS LEFT

ORNAMENTS AND LIGHTS FOR THE TREE

BUY CHRISTMAS SEALS

1936

Listen to the Yugoslav Radio Hour of **PALANDECH'S TRAVEL BUREAU** AND FOREIGN EXCHANGE

Station WVAE. Every Sunday 1 to 2 536 S. Clark St., Chicago. — Har. 9006

Stavkar Chester Ows s svojo ženo in sinom, ki sta ga obiskala v tovarni Midland Steel Co. v Detroitu, ko je izbruhnila "sedeta" stavka.

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebaunost in zaprtnico

NAROČITE SI PROSVETO VZOREC
Triner's Bitter Wine Co.
544 S. Wells St., Chicago, Ill.
Pošljite mi brezplačni vzorec.
Ime
Naslov

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člano ali člana \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varstva, reči, da je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Ciceo in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.50
2 tednika in..... 5.50	2 tednika in..... 7.50
3 tednike in..... 6.50	3 tednike in..... 8.50
4 tednike in..... 7.50	4 tednike in..... 9.50
5 tednikov in..... 8.50	5 tednikov in..... 10.50
	5 tednikov in..... 11.50
	5 tednikov in..... 12.50
	5 tednikov in..... 13.50
	5 tednikov in..... 14.50
	5 tednikov in..... 15.50
	5 tednikov in..... 16.50
	5 tednikov in..... 17.50
	5 tednikov in..... 18.50
	5 tednikov in..... 19.50
	5 tednikov in..... 20.50
	5 tednikov in..... 21.50
	5 tednikov in..... 22.50
	5 tednikov in..... 23.50
	5 tednikov in..... 24.50
	5 tednikov in..... 25.50
	5 tednikov in..... 26.50
	5 tednikov in..... 27.50
	5 tednikov in..... 28.50
	5 tednikov in..... 29.50
	5 tednikov in..... 30.50
	5 tednikov in..... 31.50
	5 tednikov in..... 32.50
	5 tednikov in..... 33.50
	5 tednikov in..... 34.50
	5 tednikov in..... 35.50
	5 tednikov in..... 36.50
	5 tednikov in..... 37.50
	5 tednikov in..... 38.50
	5 tednikov in..... 39.50
	5 tednikov in..... 40.50
	5 tednikov in..... 41.50
	5 tednikov in..... 42.50
	5 tednikov in..... 43.50
	5 tednikov in..... 44.50
	5 tednikov in..... 45.50
	5 tednikov in..... 46.50
	5 tednikov in..... 47.50
	5 tednikov in..... 48.50
	5 tednikov in..... 49.50
	5 tednikov in..... 50.50
	5 tednikov in..... 51.50
	5 tednikov in..... 52.50
	5 tednikov in..... 53.50
	5 tednikov in..... 54.50
	5 tednikov in..... 55.50
	5 tednikov in..... 56.50
	5 tednikov in..... 57.50
	5 tednikov in..... 58.50
	5 tednikov in..... 59.50
	5 tednikov in..... 60.50
	5 tednikov in..... 61.50
	5 tednikov in..... 62.50
	5 tednikov in..... 63.50
	5 tednikov in..... 64.50
	5 tednikov in..... 65.50
	5 tednikov in..... 66.50
	5 tednikov in..... 67.50
	5 tednikov in..... 68.50
	5 tednikov in..... 69.50
	5 tednikov in..... 70.50
	5 tednikov in..... 71.50
	5 tednikov in..... 72.50
	5 tednikov in..... 73.50
	5 tednikov in..... 74.50
	5 tednikov in..... 75.50
	5 tednikov in..... 76.50
	5 tednikov in..... 77.50
	5 tednikov in..... 78.50
	5 tednikov in..... 79.50
	5 tednikov in..... 80.50
	5 tednikov in..... 81.50
	5 tednikov in..... 82.50
	5 tednikov in..... 83.50
	5 tednikov in..... 84.50
	5 tednikov in..... 85.50
	5 tednikov in..... 86.50
	5 tednikov in..... 87.50
	5 tednikov in..... 88.50
	5 tednikov in..... 89.50
	5 tednikov in..... 90.50
	5 tednikov in..... 91.50
	5 tednikov in..... 92.50
	5 tednikov in..... 93.50
	5 tednikov in..... 94.50
	5 tednikov in..... 95.50
	5 tednikov in..... 96.50
	5 tednikov in..... 97.50
	5 tednikov in..... 98.50
	5 tednikov in..... 99.50
	5 tednikov in..... 100.50

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilu in si naročite Prosveto; list, ki je vaša lastnina.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahvaloval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa tiskarska pojarila

All ste že naročili Prosveto in Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Frank Kroll:

SUŽNJI

Pred tridesetimi leti so se v Braziliji sestali štirje delavci različnih narodnosti — Slovenec, doma nekje od Novega mesta, Nemec iz Kočevja, Italijan in domačin, ki je bil sin italijanskega naseljence. Težki časi so takrat zajeli državo, dela ni bilo nikjer in tisoči so iskali zamaž zasluzka. Vsi štirje so bili pred krizo zaposleni v nekem premo-govniku, kjer so se seznanili in postali dobri prijatelji. Sklenili so, da se bodo držali skupaj. Vedeli so, da v bližini ne bodo dobili dela, pa so se odločili za potovanje v druge kraje, toda za vožnjo ni bilo denarja. Dolga kriza jim je požrla prihranke.

"Vožnjo na vlakih bomo u-kradli," je dejal Nemec, ki je bil prej že v Severni Ameriki in je tam, ko je pritisnila kriza, pre-vozil tisoče milj na tovornih vlakih. "Poguma je treba, vse drugo pride," je bodril svoje to-variše. "Ni se treba bati sitnih zaviračev, paznikov in železni-ških detektivov. Nekdo sem enega tako sunil, da se je kar

zakotalil po visokem nasipu, ko me je hotel vreči s tovornega vlaka."

Domačin je kar zijał od začu-denja, ko je poslušal Nemca, ki je pripovedoval, kakor se je vozil zastonj na tovornih vlakih. Ču-dila sta se tudi Italijan in Slo-venec, ker se jima je zdelo, da Nemec, ki je bil že v letih, ni sposoben za take pustolovščine.

"Jutri že odrinemo na pot," je dejal Nemec. "Tu nimamo kaj iskati, ker vemo, da dela ne bomo dobili."

Vsi so bili zadovoljni s pred-logom, zlasti pa domačin, ki je pripomnil, da bi rad čepel na to-vornem vlak in se vozil iz kra-ja v kraj. V kašnem industrijskem mestu bodo morda našli zasluzek in vse bo dobro.

Pogovarjali so se in kovali načrte, dokler se ni stemnilo. Potem so se razšli. Pravega do-ma razen domačina, ki je sta-oval pri svojih starših, ni imel nihče. Ta je rekel, da se bo in-formiral, kdaj vozijo tovorni vlaki mimo njegove vasi in po-tem obvestil svoje tovariše. Kot domačinu mu je bilo vse bolj znano, zato je hotel ustreči svo-jim prijateljem.

Naslednji dan je izvedel, ka-

ko vozijo vlaki. Ko se je sest